

Til kommunestyret i Rødøy kommune

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Rødøy kommunes årsregnskap som viser kr 141 590 118 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 30 971 653. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Rødøy kommune per 31. desember 2018, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Administrasjonssjefen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i kommunens årsrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapskikk i Norge. Administrasjonssjefen er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- Identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- Opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.
- Evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimater og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av administrasjonssjefen er rimelige.
- Evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med kontrollutvalget og administrasjonssjefen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav*Konklusjon om budsjett med forbehold*

Årsregnskapet har vesentlige avvik fra regulert budsjett som til dels skyldes manglende budsjettjusteringer i løpet av året.

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi, med unntak av forholdet beskrevet over, at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon med forbehold om registrering og dokumentasjon

Dokumentasjonen av balanseposter er mangelfull i henhold til kravene i regnskapsforskriften og bokføringsloven.

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen, med unntak av forholdet som er beskrevet i avsnittet ovenfor, har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Trondheim, 12. april 2019
Deloitte AS

Harald Halvorsen
statsautorisert revisor

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Administrasjonssjefen

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Harald Halvorsen

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5993-4-2870557

IP: 217.173.xxx.xxx

2019-04-12 10:56:09Z

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Kontrollutvalget i Rødøy kommune
 v/Salten kontrollutvalgsservice
 Postboks 54
 8138 Inndyr

Revisjonsrapport nr. 1
 (journalføres)

REVISJONSRAPPORT 2018

Vi har i vår revisjon gjennom året lagt vekt på å kontrollere påliteligheten i de interne kontroll- og regnskapsrutiner som fører frem til og danner grunnlaget for avleggelsen av årsregnskapet. Ved gjennomføringen av revisjonen har vi fokusert på kommunens interne administrative rutiner og intern kontroll av betydning for driftsregnskap, investeringsregnskap og balanse. Revisjonen gjennom året omfatter også attestasjon av kommunens refusjonskrav av MVA-kompensasjon og andre særattestasjoner.

Revisjonen i årsoppgjøret har i hovedsak vært konsentrert rundt periodisering, verdsettelse, klassifisering samt gjennomgang av kommunens dokumentasjon av regnskapsmessige vurderinger knyttet til årsregnskapet. Vi har også vurdert om tilleggsinformasjon i form av noter er fullstendig og informativ ved gjennomgang av rådmannens årsberetning (årsrapport).

Revisjonen av årsregnskapet 2018 er vårt første år som utøvende revisor for Rødøy kommune. Vi har gjennomgått tidligere års revisjonsrapport og tatt stilling til forhold som har medført behov for modifiseringer i revisjonsberetningen i 2017, med det formål å vurdere inngående balanse for 2018. Vi observerer at det er forbedringer i prosessen rundt regnskapsavleggelsen, og vi vil i punktene nedenfor omtale noen forhold knyttet til årsregnskapet. Dette omhandler forhold som revisor har vurdert som vesentlig, og som følgelig skal påpekes skriftlig overfor kontrollutvalget og kommunens administrasjon i henhold til forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. § 4.

REVISJONSRAPPORT TIDLIGERE ÅR OG INNGÅENDE BALANSE

Vi har gjennomgått revisjonsberetningen for 2017 og tilhørende nummerert brev fra tidligere revisor da disse kan ha betydning for inngående balanse i 2018 og sammenligningstall.

Anleggsbidrag bredbånd

Saken omhandler uenighet om bokføring i investeringsregnskapet eller driftsregnskapet etter GKRS nr. 4, med utgangspunkt i hvem som eier anleggsmiddelet. Administrasjonen viser til avtale med Telenor og avkrefter manglende eierskap i tilsvar 16.06.2018. Vi anser saken som lukket.

Lønnsutgifter i investeringsregnskapet som hører til driftsregnskapet

Saken omhandler uenighet om lønnsutgifter i investeringsregnskapet som etter tidligere revisors skjønn skulle vært ført i driftsregnskapet. Vi vurderer at lønnsutgifter kan være en del av investeringsutgiftene dersom de er direkte knyttet til prosjekter eller investeringer. Vi vurderer videre at en andel av lønnskostnader til faste stillinger kan være en del av prosjektkostnader dersom det er godtgjort at ressursene er benyttet på prosjektet. Vi anser saken som avsluttet, men anbefaler kommunen å være spesielt oppmerksom på skillet mellom investeringsutgifter og driftsutgifter fremover.

Inntekter for året 2016

I 2016 ble det inntektsført et ekstraordinært utbytte på kr 11 887 500 i driftsregnskapet, og revisor påpekte i nummerert brev at dette skulle vært ført i investeringsregnskapet da det var vurdert som uvanlig, uregelmessig og vesentlig.

I administrasjonens tilsvarende den 16.06.2018 vises det til at kommunestyret har vedtatt regnskapet for 2016 og 2017 uten å ta revisors bemerkning til følge, og at de ikke ser på det som aktuelt å ta føringen opp til ny vurdering i 2017. At regnskapet er godkjent med feil medfører ikke at regnskapet er avlagt etter gjeldende regler. Vi har imidlertid blitt forelagt informasjon og nye vurderinger i saken som ikke blir belyst i revisjonsrapporten fra tidligere revisor. Informasjonen underbygger at utbyttet ikke var ekstraordinært, men skulle vært utbetalt som ordinære utbytter over flere år. Vi anser saken som lukket uten påvirkning på inngående balanse for 2018.

RF-1022 Lønns- og pensjonskostnader

Manglende avstemming mellom innberettede lønns- og pensjonskostnader og regnskapet for 2017 vurderes å ikke ha påvirkning for årsregnskapet for 2018, og sak følges ikke opp ytterligere. Se eget rapportpunkt for 2018 – Avstemming av innberettet lønn og regnskap.

SKRIFTLIGE RUTINER

Under vår gjennomgang av kommunens interne kontroll for vesentlige transaksjonsposter er det avdekket at kommunen i liten grad har skriftlige rutiner, eksempelvis ved utfakturering og lønnskjøring. Dokumentasjon av rutiner er viktig blant annet for å sikre at aktivitetene blir gjennomført effektivt, i samsvar med interne retningslinjer og på en trygg måte. Manglende skriftlig dokumentasjon øker risikoen for feil i regnskapet og eksempelvis at kommunen kan gå glipp av inntekter de har krav på.

Vi anbefaler at administrasjonen prioriterer arbeidet med å dokumentere sine rutiner. Vi vil videre anbefale at det foreligger skriftlige rutiner for hvem som er backupansvarlig for sentrale arbeidsoppgaver ved fravær.

Rutiner bank

Gjennomgang av rutinene knyttet til bankutbetalinger viser at det ikke foreligger arbeidsdeling ved utbetaling fra kommunens bankkonti, hverken ved lønn, remitteringer eller andre utbetalinger. Administrasjonen begrunner manglende arbeidsdeling som en avveining mot daglig drift da økonomiavdelingen kun består av 4 personer.

Vi får opplyst at det gjennomføres stikkprøver på utbetalinger i etterkant, men dette er ikke mulig å etterkontrollere for revisjonen. Det er heller ingen som etterkontrollerer utbetalinger som kontrollør foretar, og ved fravær foretas det ikke kontroll. Det er en annen person som foretar avstemming av bank hver måned, men også denne personen har bokførings- og utbetalingsmyndighet.

Vi anbefaler at administrasjonen implementerer rutiner med dobbel signering i bank for å øke arbeidsdelingen på området.

Rutiner lønn

Vår gjennomgang av lønnsrutinene viser noe mangelfull arbeidsdeling på området, og mye manuelle prosesser. Vi har ikke identifisert kontroller ved innleggelse av faste data, og heller ingen etterkontroll foruten testkjøring som foretas av samme person. Lønnskjøringen er sentralisert, og er avhengig av å få tilsendt eventuelle endringsmeldinger fra enhetene i forkant av lønnskjøring. Videre observerer vi at det i liten grad benyttes elektroniske skjema i prosessen, som medfører manuelle overføringer fra papir til lønnsystem. Dette vurderes å øke risikoen for feil i lønnsberegning, utbetaling og bokføring.

Vi anbefaler at administrasjonen foretar en gjennomgang av rutinene på lønnsområdet og vurderer behov for ytterligere arbeidsdeling og kontroller på området.

Reiseregninger er også manuelle, og kommunen har ikke et ensartet reiseregningsskjema som benyttes. Vi anbefaler at det utarbeides et felles reiseregningsskjema som distribueres på kommunens internsider som de ansatte skal benytte seg av. Vi anbefaler at en ansatt i lønnsavdelingen skal være ansvarlig for vedlikehold av skjema.

Pensjonskostnader utgjør en stor andel av kommunens utgifter og balanse. Det foretas endringskontroller ved rapportering til pensjonsleverandør i løpet av året, men det foretas ingen bestandskontroll. Vi anbefaler at det minimum en gang i året foretas en fullstendig sammenstilling av opplysninger i pensjonskassene og lønnsystemet for å sikre at pensjonsgrunnlaget er fullstendig og korrekt.

AVSTEMMING AV INNBERETTET LØNN OG REGNSKAP

Vi har mottatt lovpålagt kontrolloppstilling (RF-1022) som er i samsvar med innberettet beløp for 2018. Kontrolloppstillingen (RF-1022) er en kontroll på at alt som er regnskapsført som lønn og andre innberetningspliktige ytelser også er innberettet. Det gjøres relativt mange manuelle føringer på lønnskontoer i regnskapet. Dette medfører at det er vanskelig å avstemme innberetning av lønn fra lønnsystemet mot bokførte beløp i regnskapet. Det er ikke dokumentert hva som utgjør forskjellen mellom regnskapsført beløp og innberettet beløp. Det er følgelig ikke dokumentert at de beløpene som er kostnadsført på lønnskontoer utover det som er innberettet ikke gjelder innberetningspliktige ytelser. Det medfører at vi ikke kan signere på kontrolloppstillingen (RF-1022) for 2018.

Vi anbefaler at regnskapsføringen innrettes slik at aktuelle lønnskontoer holdes adskilt fra andre transaksjoner. Ved oppsett av kontrolloppstillingen må avvikene mellom bokført beløp og innberettet beløp dokumenteres på en slik måte at det godtgjør at differansen ikke skal være innberettet.

Videre anbefaler vi at administrasjonen foretar en gjennomgang av naturalytelser i kommunen for å sikre at det rapporteres inn fullstendige ytelser til myndighetene.

REGNSKAPSMESSIG VURDERING AV BALANSEPOSTER – DOKUMENTASJON I HENHOLD TIL BOKFØRINGSLOVENS KRAV

Kommunen skal avlegge årsregnskap i henhold til forskrift om årsregnskap i kommuner og fylkeskommuner og bokføringsloven.

Det er også avgitt regnskapsstandarder for god kommunal regnskapsskikk (KRS) som gir rettleiding og krav til utvalgte regnskapsposter.

Bokføringsloven § 11 hjemler krav til dokumentasjon av alle vesentlige balanseposter. Dokumentasjonen skal underbygge at regnskapsforskriftens vurderingsregler er oppfylt. Vår vurdering er at dokumentasjonen i det vesentligste består av en spesifisering av regnskapspostene, mens dokumentasjonen av at vurderingsreglene i regnskapsforskriften er oppfylt er mangelfull. Videre opplever revisjonen at avstemmingsprosessen er fragmentert i kommunen, med manglende kvalitetskontroll.

Vi vil knytte noen kommentarer til de mest sentrale balansepostene nedenfor, og vi ber rådmannen sørge for at bokføringslovens krav til dokumentasjon av balanseposter blir oppfylt.

Anleggsmidler

I henhold til regnskapsforskriften § 8, 5.ledd, samt KRS nr. 9, skal anleggsmidler nedskrives når virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi. KRS nr. 9 er regnskapsstandard som gir veiledning til hvordan virkelig verdi skal beregnes og angir indikatorer på varig verdifall. Dette innebærer at dokumentasjonskravene som nevnt ovenfor må beskrive de vurderingene som er gjort i forhold til måling av eventuell nedskrivning av balanseført verdi.

Fysiske anleggsmidler som avskrives omfatter i hovedsak eiendom og anlegg. Vi har påsett avstemming av fysiske anleggsmidler mellom anleggskartotek og balanseregnskapet, og at

regnskapsforskriftens avskrivningsplan for de ulike gruppene av anleggsmidler er fulgt. Vi har etterspurt dokumentasjon av vurderingen i henhold til bokføringsloven og KRS nr. 9, og det er opplyst at det ikke er foretatt noen vurdering av eventuelle nedskrivningsbehov.

Vi har ikke grunn til å tro at det foreligger nedskrivningsbehov for noen av kommunens anleggsmidler, men vi anbefaler at det utarbeides dokumentasjon som underbygger disse vurderingene. Denne dokumentasjonen er en del av oppbevaringspliktig regnskapsmateriale.

Regnskapsposten anleggsmidler omfatter også finansielle anleggsmidler. Alle aksjeselskap er pliktig til å rapportere eieropplysninger til aksjonærregisteret. Dette danner grunnlag for aksjeoppgaver til eierne, og fungerer også som et bevis på gyldig eierskap. Kommunen har balanseført 4 eierposter i ulike aksjeselskap. Nord-Reker AS ble balanseført i 2018 da økonomiavdelingen selv avdekket at de var registrert i aksjonærregisteroppgaven for 2017. Formuesverdien ble benyttet som verdi, ikke faktisk kjøpspris da de ikke finner dokumentasjon på dette. Bokført beløp er kr 238.870 og er ført over kapitalkonto. Dette vurderes ikke å utgjøre en vesentlig feil for regnskapet i 2018, men indikerer at rutinene på området må forbedres. Videre er vi ikke fremlagt dokumentasjon på vurdering av eventuelle nedskrivningsbehov.

Etter vår vurdering er dokumentasjonskravene i bokføringsloven § 11 ikke oppfylt, og vi har derfor vurdert det nødvendig å ta forbehold knyttet til registrering og dokumentasjon.

Vi anbefaler at administrasjonen påser at kravene i bokføringsloven overholdes. Vi anbefaler økt bruk av standard avstemningsmaler og skriftlige vurderinger tilknyttet vurderingsposter i balansen. Vi anbefaler videre at prosessen rundt årsavslutningen i større grad struktureres, samt at det vurderes å implementere kvalitetskontroll av avstemmingene for å sikre at kravene overholdes.

MVA-KOMPENSASJON

Vår gjennomgang av grunnlaget for MVA-kompensasjon for termin 3 til 5 i 2018 har avdekket feil som indikerer manglende gjennomgang av grunnlaget. Det foreligger attestasjons- og anvisningskontroller for hvert bilag hvorav MVA-kode er en del av kontrollen, men kontrollen er i stor grad desentralisert. Regelverket krever god innsikt på området, og vi vurderer at det er behov for ytterligere, rettede kontroller på grunnlaget foretatt av økonomiavdelingen.

Etter gjennomført interimsrevisjon anbefalte vi at kommunen implementerer rettede kontroller mot kompensasjonsgrunnlaget før det oversendes til revisors attestasjon. Herunder kontroll av foreldede bilag, arter vedrørende bevertning, fordelingsnøkler, utleie av ikke særskilt tilrettelagte boliger o.l. Dette har administrasjonen fulgt opp, og for termin 6 2018 og termin 1 2019 var det gjennomført slike kontroller.

Vi ba også om at administrasjonen sikrer rutiner for oversendelse av oppgaver for MVA-kompensasjon i god tid før terminfristene slik at vi får tilstrekkelig tid til å gjennomføre vår kontroll. Vi opplevde i starten av vår periode at grunnlaget for kompensasjonsoppgavene ble levert svært nært fristen. Vi har for termin 6 i 2018 og termin 1 i 2019 fått fremlagt grunnlagene i tilstrekkelig tid før fristen, og vi er godt fornøyd med den positive utviklingen.

MINIMUMSAVDRAG

Rødøy kommune benytter forenklet metode ved utregning av minimumsavdrag. Kommunen har ikke faktisk betalt hele det beregnede minimumsavdraget, kr 312.380 er ført som avdragsutgift i drift med motpost kortsiktig gjeld. Dette vurderes å være korrekt behandling jf. KRS nr. 3 punkt 3.3.2:

«Driftsregnskapet skal minst belastes med avdragsutgifter tilsvarende minimumsavdraget. Avdragsbestemmelsene i kommuneloven er knyttet til kommunens samlede lånegjeld etter kommuneloven § 50 nr. 1 og 2, og ikke til det enkelte lån. Avdrag tilsvarende minimumsavdraget skal regnskapsføres i driftsregnskapet uavhengig om det betales mer eller mindre enn planlagt for det enkelte lån.»

I en uttalelse fra KMD er det avklart at betaling av avdrag tilsvarende minimumsavdraget må foretas innen 31.12 i regnskapsåret minimumsavdraget gjelder for. Totalt er det kr 312.380 i for lite betalt avdrag i 2018.

Vi anbefaler at kommunen foretar etterregning av minimumsavdrag før årsslutt og påser at dette er betalt innen utgangen av året.

BUDSJETT

Etter kommuneloven § 46 punkt 3 skal årsbudsjettet være realistisk. Det skal fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret. Videre angir kommuneloven § 47 at endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for de inntekter og utgifter som årsbudsjettet bygger på skal varsles kommunestyret, som videre skal foreta nødvendige endringer i budsjettet. Det samme gjelder når kommunestyret på annen måte gjøres kjent med forhold som kan bety vesentlig svikt i inntektene eller en vesentlig økning i utgiftene i forhold til budsjettet.

Vi kan ikke se at investeringsregnskapet for 2018 tilfredsstillende kravene til realisme. Opprinnelig budsjett for investeringsutgifter er på kr 35.152.000, regulert budsjett er på kr 35.852.000, mens faktiske investeringsutgifter for 2018 er kr 8.101.810. Avvik på over 27 millioner burde vært regulert ned i løpet av året da det ble kjent at utgiftene ikke ville tilsvare budsjettert nivå. Driftsregnskapet er også avlagt med kun et fåtall budsjettjusteringer i løpet av 2018. Midler fra havbruksfondet er regulert som forventet, men det ble ikke vedtatt disponering av midlene. Ved behandling av årsregnskapet for 2017 blir det vedtatt å dekke inn merforbruket på kr 1.744.107 i 2018. Dette ble imidlertid ikke inntatt i budsjettet for 2018.

Vi ser at det i kommunens egen rapportering «I ROBEKs forgård» for 2017 fremkommer at kommunens egenvurdering er «over kritisk nivå» når det gjelder risikofaktor 6 – «Urealistisk budsjettering». Egenanalysen i årsmeldingen for 2018 viser at Risikofaktoren «Budsjetterte-faktiske driftsutgifter» er «På grensen».

Det er fattet vedtak i kommunestyret knyttet til budsjettering som ikke har blitt gjennomført i regnskapet. I sak 056/2018 fikk rådmannen fullmakt til å nedregulere investeringsbudsjettet i 2018 med inntil kr 19.836.950 for tidligere vedtatte investeringer som ikke er fullført eller ikke forventes å være fullført før årsslutt. Dette er ikke oppdatert i regulert budsjett. Budsjettavviket vurderer likevel å være av vesentlig størrelse justert for manglende nedregulering. I tillegg er ikke budsjettet regulert med avsetning til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk selv om dette ble vedtatt ved behandling av årsregnskapet for 2017.

Vi anbefaler at administrasjonen gjennomgår sin budsjetteringsprosess med hensyn til kravene i kommuneloven §§ 46 og 47, samt sikrer at alle vedtak fattet i kommunestyret blir effektivt i regnskapet.

Vi vil på bakgrunn av vesentlige avvik mellom regulert budsjett og regnskap ta forbehold vedrørende budsjettet i vår revisjonsberetning.

FINANSREGLEMENT

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning angir krav til at kommunen skal ha et reglement for finans- og gjeldsforvaltningen, og setter rammer for innholdet reglementet.

I kommunens reglement for finansforvaltning som gjelder fra 01.07.2010 (revidert november 2016) fremkommer det flere krav til rapportering og kontroll. Vi kan ikke se at det foreligger rapportering på finansforvaltningen i 2018 som tilfredsstillende kravene i kommunens reglement.

Videre fremkommer det blant annet krav til renterisiko som tilsier at kommunen maksimalt kan ta opp 75 % av kommunens lån til flytende rente, og maksimalt 75 % til fast rente. I note 7 Langsiktig gjeld

er det opplyst at 22 % av kommunens gjeld har fast rente, dvs. at 78 % av gjelden har flytende rentebetingelser. I noten vises det til at det står i økonomireglementet (finansreglementet) at kommunen skal tilstrebe å ha lavest mulig renteutgift, men også en viss grad av forutsigbarhet i forhold til renteutgiftene. Det vises til at flytende rente gjennomgående er lavere enn fastrente. Vi kan ikke se at dette har betydning for påpekt forhold da det ikke er i tråd med vedtatte, klare rammer i finansreglementet, punkt 9. Dette innebærer at kommunen er eksponert for renteøkninger i tiden som kommer i større grad enn det som vedtatt finansreglement tillater.

Vi anbefaler at kommunen tar en gjennomgang av kommunens overholdelse av finansreglementet, både når det gjelder fastsatte rammer og overholdelse, samt rapportering.

SELVKOST

Indirekte kostnader fremkommer ikke i kommunens regnskap på funksjonene for vann og avløp. Det er ikke mottatt dokumentasjon for de ulike tallene ført opp på indirekte kostnader som knytter seg til interntjenester (supportfunksjoner og tilleggsytelser). Det forventes å foreligge fordelingsnøkler til interntjenestene som på sin måte reflekterer selvkosttjenestene sin "bruk" av disse indirekte kostnadene. Disse har ikke blitt oversendt revisjonen.

Det er ingen bruk eller avsetning av fond knyttet til Vann og Avløp, noe som indikerer at kommunen ikke tar opp full kostnadsdekning på gebyrområdene. I 2018 ble det vedtatt å sette opp gebyrprisene med 20% for å øke kostnadsdekningen. Områdene går fortsatt med underskudd og dekkes inn av kommunens frie midler. Det er anbefalt å overholde generasjonsprinsippet der underskudd dekkes inn av brukeren over tid (5-årsperiode i veiledning selvkost), og der overskudd tilbakeføres til brukeren over tid. Det er dermed hensiktsmessig at underskudd/overskudd i ett år dekkes (eller tilbakeføres) brukerne 5 år etter dette oppstår. Dette bidrar til en viss fleksibilitet og stabile gebyrer samt at dagens brukere ikke blir subsidiert eller subsidierer fremtidige brukere. Revisjonen har ikke mottatt oversikt på hvordan vann og avløp har utviklet seg over tid. Vi har heller ikke mottatt svar på hvordan årets underskudd behandles regnskapsmessig og i selvkostberegningene. Kommunen må ha oversikt over underdekningen på områdene for å kunne vite hvor stor andel av underskudd som kan dekkes i fremtidige inntekter, uten at disse skal overføres til selvkostfond.

Kommunen har felles selvkostfond for vann- og avløp. Siden det er et rettslig skille mellom gebyrene for tjenestene skal gebyrinntekter gå med til å finansiere de respektive formålene. Det betyr at kommunen skal ha et selvkostfond for hver gebyrhjemmel. Vi kan ikke se at dette er tilfellet for vann og avløp.

Kommunen har tidligere ikke inkludert rapportering om selvkostområdet Renovasjon utover at tjenesten leveres av HAF IKS. Selv om kommunen har satt ut hele tjenesten til et selskap, skal kommunen opplyse om resultatet av selvkostområdet i note. Dette er inkludert i notene for 2018.

Vi anbefaler at administrasjonen tar overnevnte punkter til etterretning og påser at kommunen tilfredsstillter kravene i aktuelle forskrifter og veileder for selvkost utgitt av KMD (H-3/14).

NOTER

KRS nr. 6 Noter og årsberetning er endelig standard fra og med regnskapsåret 2018. Standarden omhandler krav til noter i kommuneregnskapet og kommunens årsberetning.

Gjennomgang av opprinnelig notesett viser flere svakheter mot gjeldende standard og god kommunal regnskapsskikk. Det meste er korrigeret i revisjonsprosessen, men det gjenstår fremdeles punkter som ikke vurderes å tilfredsstillte kravene.

Punkt 3.1 punkt 1 angir at notene skal presenteres systematisk og bør inneholde en tekstdel som forklarer tallene. Så langt det er mulig skal det være krysshenvising mellom notene og de postene i regnskapet som blir spesifisert eller utdypet. Vi vurderer at det generelt er mangelfull tekstdel som forklarer tallene i notene. Krysshenvisninger er implementert fra 2018.

Forskriftsbestemte noter skal angis så lenge de ikke er aktuelle. Vi vurderer at det foreligger svakheter ved den forskriftsbestemte noten for pensjon. Vi kan ikke se at avlagt note tilfredsstiller kravene i regnskapsforskriften § 13 fullt ut. Det mangler blant annet beskrivelse av pensjonsordningen og benyttede forutsetninger. Videre er det svakheter i noten for selvkost som bør inngå etter god kommunal regnskapsskikk. Det er ikke oppført saldo på selvkostfond på vann og avløp i noten. Denne er kr 0, men bør opplyses.

Vi anbefaler at administrasjonen tar en gjennomgang av notene mot regelverket for å sikre at de overholder minimumskravene, samt ha større fokus på å bedre informasjonsverdien til regnskapet gjennom notene. Vi ser imidlertid en klar forbedring fra første versjon av notene for 2018 til endelig versjon. Vi vurderer likevel ikke at alle notene tilfredsstiller kravene i standarden og god kommunal regnskapsskikk.

REVISJONSBERETNING

På grunnlag av forholdene som nevnt over vil vi avgi revisjonsberetning med følgende forbehold:

- Forbehold om registrering og dokumentasjon
- Forbehold vedrørende budsjett på bakgrunn av vesentlige avvik mellom regulert budsjett og regnskap

Vi takker for samarbeidet så langt, og imøteser et svar på forholdene som er omtalt ovenfor innen 1. juni 2019.

Trondheim, 12. april 2019
Deloitte AS

Harald Halvorsen
statsautorisert revisor

Kopi: Rådmannen i Rødøy kommune

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Harald Halvorsen

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5993-4-2870557

IP: 217.173.xxx.xxx

2019-04-29 07:55:06Z

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Revisjonsrapport 2018

Revisjonsrapport nr.1

Revisjonen tar her opp forhold som de har vurdert som vesentlig og som de derfor påpeker skriftlig. Svar er ønsket innen 01.06.2019.

Økonomiavdelingen v/Økonomisjef har følgende kommentarer:

Skriftelige rutiner

Revisjonen påpeker at kommunen i liten grad har skriftlige rutiner eks. utfakturering og lønnskjøring.

Vi har en mengde dokumentasjon for fremgangsmåte og bruk av dataprogram for både utfakturering og lønnsarbeidet m.v..

Ved å sette mer fokus på rutinebeskrivelse og systematisere disse, samt legge dem inn på dokumentene i fellesområde for økonomiavdelingen vil de være nyttig og tilgjengelig ved behov.

Alle rutiner og prosedyrer skal også legges inn i Kommuneforlagets kvalitetsportal som er vårt verktøy. <https://login.kf.no/kf-cas/login?service=https%3A%2F%2Fkvalitet.kf.no%2Fkvalitetsstyring#/kvalitetshaandbok/>

Rutinebeskrivelsene må holdes oppdatert ved endringer i system eller praktisk utførelse.

Backupansvarlig for sentrale arbeidsoppgaver, ved eventuelt fravær, må angis.

Arbeidet må prioriteres å igangsettes straks.

Rutiner bank

Revisjonen anbefaler at administrasjonen implementerer rutiner med dobbel signering i bank for å øke arbeidsdeling på området.

Administrasjonen er enig i at det bør etableres en ordning med dobbel signering i bank. Alle 4 ved økonomiavdelingen må da ha signeringsmulighet i angjeldende banker. Det må også vurderes om det kan være behov for at ytterligere ansatte utenfor økonomiavdelingen bør gis signeringsmulighet i bank slik at ikke utbetalinger stopper opp i ferietid o.l.

Tiltaket iverksettes straks ved at økonomisjef kontakter bank for å ordne det praktiske i denne forbindelse. Rutinebeskrivelse må utarbeides.

Rutiner lønn

Revisjonen anbefaler at administrasjonen foretar en gjennomgang av rutinene på lønnsområdet og vurderer behov for ytterligere arbeidsdeling og kontroller på området.

Administrasjonen erfarer at det kan være behov for en gjennomgang slik revisjonen foreslår. Gjennomgangen må skje i samarbeid med de som i utgangspunktet er involvert i lønnsarbeidet slik at man i fellesskap blir enig om bedre arbeidsdeling og kontroller for området.

Dette vil være en noe tidkrevende prosess, men iverksettes så snart som mulig.

Revisjonen anbefaler også at det utarbeides et felles reiseregningsskjema som distribueres på kommunens internsider som de ansatte kan benytte seg av.

Dette bør det ordnes snarest. Vi skal ta i bruk digital reiseregning i Agresso, under utprøving nå.

Revisjonen hevder at det foretas ingen bestandskontroll for hva som er registrert i lønnsystemet i forhold til hva som er korrekt registrering i pensjonsselskapene. De anbefaler at man gjør det minimum en gang i året.

Det stemmer ikke at man ikke foretar bestandskontroll. Det har vært brukt mye tid på nettopp dette arbeidet. I senere tid har det imidlertid vært en del utskiftning av personale ved Økonomiavdelingen og rutinene på bestandskontroll har kommet noe i bakgrunn. Vi arbeider nå med å produsere fil fra vårt lønnsystem som kan oversendes og kontrolleres mot pensjonsselskapenes opplysninger, utover det som skjer ved terminvis rapportering.

Avstemming av innberettet lønn og regnskap

Revisjonen anbefaler at det utarbeides dokumentasjon for vurderingene som gjøres av eventuelle nedskrivingsbehov av fysiske anleggsmidler.

Som revisor påpeker, er det angitt i regnskapsforskriften at anleggsmidler skal nedskrives når virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi. Dette har i liten grad vært gjennomført. En slik vurdering kan

ikke gjøres av Økonomiavdelingen alene, men av Teknisk etat, gjerne i samarbeid med Rådmann og eventuelt Økonomisjef.

Også finansielle anleggsmidler dvs eierposter i aksjeselskaper skal vurderes. Rådmann og Økonomisjef bør årlig foreta en slik gjennomgang. Vurderingene som foretas må dokumenteres skriftlig.

Det anbefales forøvrig at man benytter standard avstemningsmaler for balanseposter og kvalitetskontroll av avstemmingene for å sikre at kravene i bokføringsloven overholdes

Økonomisjef har hentet ned et avstemningsmaler fra Regnskap Norge sitt KS Komplet. Dette er et sett med maler som vil passe for de fleste balanseposter som også sikrer dokumentasjonskrav i bokføringsloven.

Vi har tatt disse i bruk i på

MVA komp

MVA ordinær

Skattetrekk

AGA

Det anbefales videre at prosessen rundt årsavslutning i større grad struktureres.

Det fremgår ikke klart hva revisjonen her mener, men det kan være behov for en gjennomgang i god tid før neste års regnskapsavslutning å produsere en rutinebeskrivelse for:

- Rekkefølgen, med tidspunktangivelse, for utførelse av arbeidsoppgavene
- Hvem gjør hva
- Hvilken dokumentasjon som må ligge til grunn
- Hvordan utføres

Mva-kompensasjon

Som revisjonen her skriver har vi innført rutiner med ytterligere kontroll av kompensasjonsgrunnlaget før oversendelse til revisjonen for attestasjon. Vi tilstreber også å oversende oppgavene i god tid før terminfristene slik at det blir tid for revisjonen til å gjennomføre kontroll. Det er imidlertid flere hensyn som må tas, f.eks. skal faktura i det lengste føres på rett periode, slik at vi kan ikke «stenge» en termin like etter siste dato i denne.

Minimumsavdraget

I følge kommuneloven skal kommunen beregne og betale såkalt minimumsavdrag. Dersom kommunen faktisk har betalt mindre avdrag gjennom året enn det beregnede minimumsavdraget, skal differansen også betales.

Revisor viser til en uttalelse fra KMD der det er avklart at betaling må foretas innen 31.12.

Ved Økonomiavdelingen har minimumsavdraget tradisjonelt vært beregnet i forbindelse med avslutningen av årsregnskapet. Differansen har blitt faktisk betalt til bank når regnskapet er ferdig revidert. Dette pga det har ikke vært uvanlig med korrigeringer av beregnet minimumsavdrag pga korrigeringer av enkeltfaktorer ved beregningen (f.eks. årets avskrivninger).

Fra og med år 2019 vil man imidlertid beregne og betale minimumsavdraget innen 31.12.2019.

Budsjett

Som revisjonen beskriver, har Rådmannen allerede avklart dette punktet.

Det vil bli etablert rutiner som skal sikre at budsjettreguleringer gjennomføres av økonomiavdelingen i regnskapssystemet etter hvert kommunestyremøte.

Videre vil en vurdere budsjettregulering i forhold til pågående investeringsprosjekter en siste gang før årsslutt, dersom slikt justering er gjort tidligere på året i forbindelse med behandling av økonomiplan med investeringsbudsjett.

I dag vedtas en del investeringsprosjekter som benkeforslag, uten at tidsplan eller kalkyle er utarbeidet. Administrasjonen vil ha fokus på å få bedre periodisering av vedtatte investeringsprosjekter, og sikre at budsjettregulering gjennomføres når kalkyle er utarbeidet og vedtatt.

Finansreglement

Revisjonen påpeker at det i år 2018 ikke foreligger rapportering for finansforvaltning som tilfredsstillt kravene i kommunens reglement.

Administrasjonen vil forbedre rutinene i forhold til rapportering for finansforvaltning f.o.m. 1.kv.2019.

Det er videre angitt i reglementet at kommunen maksimalt kan ta opp 75% av lånemassen til flytende rente, mens man ved siste årsskifte faktisk hadde 78% med flytende rente. Dette innebærer at kommunen er eksponert for renteøkning i tiden som kommer i større grad enn det som vedtatt finansreglement tillater.

En del av nåværende lånemasse har ved låneopptak hatt bundet rente for et gitt tidsrom. Når angitt tidsrom er slutt går lånevilkåret automatisk over til flytende rente dersom kommunen ikke aktivt foretar seg noe. Av den grunn har man nå i overkant flytende rente.

Kommunen må rette seg etter eget vedtatt finansreglement. Det kan gjøres ved at man alternativt:

- Endrer finansreglementet med hensyn til prosentvis andel flytende/fastrente
- Neste låneopptak gjøres med fastrente
- Andel av eksisterende lån omgjøres til fastrente

Selvkost

Revisjonens anbefalinger vurderes av teknisk etat og rådmann.

Noter

Revisjonen mener at ikke alle notene tilfredsstiller kravene i standarden KRS nr 6 om noter og årsberetning. Konkret nevnes svakheter i note for selvkost og note for pensjon.

Standarden angir bl.a.:

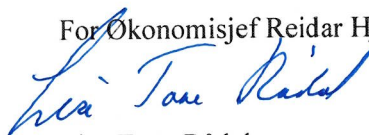
Notene skal presenteres systematisk og bør inneholde en tekstdel som forklarer tallene. Så langt det er praktisk mulig skal det være krysshenvisning mellom notene og de postene i regnskapet som blir spesifisert eller utdypet. Ved utforming av notene skal det tas hensyn til det informasjonsbehov regnskapsbrukerne, herunder spesielt kommunestyret, vil ha.

Revisjonen mener at notene generelt har mangelfull tekstdel som forklarer tallene.

Administrasjonen vil forsøke å forbedre nevnte noter, samt tilhørende tekstdel, til neste års regnskapsavleggelse.

Vågaholmen 09.05.2019

For Økonomisjef Reidar Hjelmseth

Lise Tone Rådal

fagkonsulent

SAKSPROTOKOLL – KONTROLLUTVALGET I RØDØY

Saksbehandler: Lars Hansen

Saksgang

Kontrollutvalget i Rødøy 13.05.2019 09/19

09/19 Nummerert brev: Revisjonsrapport nr 1 – Revisjonsrapport 2018

Rådmann Kitt Grønningsæter møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Kontrollutvalget har mottatt Revisjonsrapport nr 1 datert 12.04.2019. Revisor skal i henhold til revisjonsforskriftens § 4 skriftlig påpeke visse forhold overfor kontrollutvalget – utvalget skal påse at forhold revisor påpeker følges opp.

Kontrollutvalget gjør kommunestyret særskilt oppmerksom på følgende

1. Følgende forhold har vært tatt opp i nummerert brev av tidligere revisor, men er etter nærmere undersøkelser og avklaring fra nåværende revisor nå lukket / avsluttet:
  - a. Anleggsbidrag bredbånd,
  - b. Lønnsutgifter investeringsregnskapet og
  - c. Inntekter for året 2016 (inntektsføring av ekstraordinært utbytte i driftsregnskapet)
2. Revisjonsrapporten tar opp at kommunen mangler skriftlige rutiner bl.a i forhold til utfakturerings og lønnskjøring. Revisor har gitt anbefalinger til administrasjonen om gjennomgang av og forbedring av kommunens rutiner. Videre tar revisor opp
  - Avstemming av innberettet lønn og regnskap
  - Krav til dokumentasjon av balanseposter, jfr bokføringsloven
  - Manglende betaling av minimumsavdrag innen regnskapsårets slutt.

- Budsjett, hvor viser til at «*Det er fattet vedtak i kommunestyret knyttet til budsjettering som ikke har blitt gjennomført i regnskapet*».

Kontrollutvalget vil i kommende møter følge opp at de forhold revisor har påpekt blir fulgt opp av administrasjonen.

Kontrollutvalgets vedtak, vedlagt Revisjonsrapport nr 1 og rådmannens kommentarer til rapporten, oversendes kommunestyret til orientering.

Votering:

Omforent forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget har mottatt Revisjonsrapport nr 1 datert 12.04.2019. Revisor skal i henhold til revisjonsforskriftens § 4 skriftlig påpeke visse forhold overfor kontrollutvalget – utvalget skal påse at forhold revisor påpeker følges opp.

Kontrollutvalget gjør kommunestyret særskilt oppmerksom på følgende

1. Følgende forhold har vært tatt opp i nummerert brev av tidligere revisor, men er etter nærmere undersøkelser og avklaring fra nåværende revisor nå lukket / avsluttet:
  - a. Anleggsbidrag bredbånd,
  - b. Lønnsutgifter investeringsregnskapet og
  - c. Inntekter for året 2016 (inntektsføring av ekstraordinært utbytte i driftsregnskapet)
2. Revisjonsrapporten tar opp at kommunen mangler skriftlige rutiner bl.a i forhold til utfakturering og lønnskjøring. Revisor har gitt anbefalinger til administrasjonen om gjennomgang av og forbedring av kommunens rutiner. Videre tar revisor opp
  - Avstemming av innberettet lønn og regnskap
  - Krav til dokumentasjon av balanseposter, jfr bokføringsloven
  - Manglende betaling av minimumsavdrag innen regnskapsårets slutt
  - Budsjett, hvor viser til at «*Det er fattet vedtak i kommunestyret knyttet til budsjettering som ikke har blitt gjennomført i regnskapet*».

Kontrollutvalget vil i kommende møter følge opp at de forhold revisor har påpekt blir fulgt opp av administrasjonen.

Kontrollutvalgets vedtak, vedlagt Revisjonsrapport nr 1 og rådmannens kommentarer til rapporten, oversendes kommunestyret til orientering.

Dato: 15. mai 2019

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Saksprotokoll sendt:

Kommunestyret, vedlagt Revisjonsrapport nr 1 og rådmannens kommentar til rapporten

Rådmannen

Deloitte AS

Kontrollutvalget i Rødøy kommune
v/Salten kontrollutvalgsservice
Postboks 54
8138 Inndyr

Revisjonsrapport nr. 1
(journalføres)

REVISJONSRAPPORT 2018

Vi har i vår revisjon gjennom året lagt vekt på å kontrollere påliteligheten i de interne kontroll- og regnskapsrutiner som fører frem til og danner grunnlaget for avleggelsen av årsregnskapet. Ved gjennomføringen av revisjonen har vi fokusert på kommunens interne administrative rutiner og intern kontroll av betydning for driftsregnskap, investeringsregnskap og balanse. Revisjonen gjennom året omfatter også attestasjon av kommunens refusjonskrav av MVA-kompensasjon og andre særattestasjoner.

Revisjonen i årsoppgjøret har i hovedsak vært konsentrert rundt periodisering, verdsettelse, klassifisering samt gjennomgang av kommunens dokumentasjon av regnskapsmessige vurderinger knyttet til årsregnskapet. Vi har også vurdert om tilleggsinformasjon i form av noter er fullstendig og informativ ved gjennomgang av rådmannens årsberetning (årsrapport).

Revisjonen av årsregnskapet 2018 er vårt første år som utøvende revisor for Rødøy kommune. Vi har gjennomgått tidligere års revisjonsrapport og tatt stilling til forhold som har medført behov for modifiseringer i revisjonsberetningen i 2017, med det formål å vurdere inngående balanse for 2018. Vi observerer at det er forbedringer i prosessen rundt regnskapsavleggelsen, og vi vil i punktene nedenfor omtale noen forhold knyttet til årsregnskapet. Dette omhandler forhold som revisor har vurdert som vesentlig, og som følgelig skal påpekes skriftlig overfor kontrollutvalget og kommunens administrasjon i henhold til forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. § 4.

REVISJONSRAPPORT TIDLIGERE ÅR OG INNGÅENDE BALANSE

Vi har gjennomgått revisjonsberetningen for 2017 og tilhørende nummerert brev fra tidligere revisor da disse kan ha betydning for inngående balanse i 2018 og sammenligningstall.

Anleggsbidrag bredbånd

Saken omhandler uenighet om bokføring i investeringsregnskapet eller driftsregnskapet etter GKRS nr. 4, med utgangspunkt i hvem som eier anleggsmiddelet. Administrasjonen viser til avtale med Telenor og avkrefter manglende eierskap i tilsvarende 16.06.2018. Vi anser saken som lukket.

Lønnsutgifter i investeringsregnskapet som hører til driftsregnskapet

Saken omhandler uenighet om lønnsutgifter i investeringsregnskapet som etter tidligere revisors skjønn skulle vært ført i driftsregnskapet. Vi vurderer at lønnsutgifter kan være en del av investeringsutgiftene dersom de er direkte knyttet til prosjekter eller investeringer. Vi vurderer videre at en andel av lønnskostnader til faste stillinger kan være en del av prosjektkostnader dersom det er godtgjort at ressursene er benyttet på prosjektet. Vi anser saken som avsluttet, men anbefaler kommunen å være spesielt oppmerksom på skillet mellom investeringsutgifter og driftsutgifter fremover.

Inntekter for året 2016

I 2016 ble det inntektsført et ekstraordinært utbytte på kr 11 887 500 i driftsregnskapet, og revisor påpekte i nummerert brev at dette skulle vært ført i investeringsregnskapet da det var vurdert som uvanlig, uregelmessig og vesentlig.

I administrasjonens tilsvaret den 16.06.2018 vises det til at kommunestyret har vedtatt regnskapet for 2016 og 2017 uten å ta revisors bemerkning til følge, og at de ikke ser på det som aktuelt å ta føringen opp til ny vurdering i 2017. At regnskapet er godkjent med feil medfører ikke at regnskapet er avlagt etter gjeldende regler. Vi har imidlertid blitt forelagt informasjon og nye vurderinger i saken som ikke blir belyst i revisjonsrapporten fra tidligere revisor. Informasjonen underbygger at utbyttet ikke var ekstraordinært, men skulle vært utbetalt som ordinære utbytter over flere år. Vi anser saken som lukket uten påvirkning på inngående balanse for 2018.

RF-1022 Lønns- og pensjonskostnader

Manglende avstemming mellom innberettede lønns- og pensjonskostnader og regnskapet for 2017 vurderes å ikke ha påvirkning for årsregnskapet for 2018, og sak følges ikke opp ytterligere. Se eget rapportpunkt for 2018 – Avstemming av innberettet lønn og regnskap.

SKRIFTLIGE RUTINER

Under vår gjennomgang av kommunens interne kontroll for vesentlige transaksjonsposter er det avdekket at kommunen i liten grad har skriftlige rutiner, eksempelvis ved utfakturering og lønnskjøring. Dokumentasjon av rutiner er viktig blant annet for å sikre at aktivitetene blir gjennomført effektivt, i samsvar med interne retningslinjer og på en trygg måte. Manglende skriftlig dokumentasjon øker risikoen for feil i regnskapet og eksempelvis at kommunen kan gå glipp av inntekter de har krav på.

Vi anbefaler at administrasjonen prioriterer arbeidet med å dokumentere sine rutiner. Vi vil videre anbefale at det foreligger skriftlige rutiner for hvem som er backupansvarlig for sentrale arbeidsoppgaver ved fravær.

Rutiner bank

Gjennomgang av rutinene knyttet til bankutbetalinger viser at det ikke foreligger arbeidsdeling ved utbetaling fra kommunens bankkonti, hverken ved lønn, remitteringer eller andre utbetalinger. Administrasjonen begrunner manglende arbeidsdeling som en avveining mot daglig drift da økonomiavdelingen kun består av 4 personer.

Vi får opplyst at det gjennomføres stikkprøver på utbetalinger i etterkant, men dette er ikke mulig å etterkontrollere for revisjonen. Det er heller ingen som etterkontrollerer utbetalinger som kontrollør foretar, og ved fravær foretas det ikke kontroll. Det er en annen person som foretar avstemming av bank hver måned, men også denne personen har bokførings- og utbetalingsmyndighet.

Vi anbefaler at administrasjonen implementerer rutiner med dobbel signering i bank for å øke arbeidsdelingen på området.

Rutiner lønn

Vår gjennomgang av lønnsrutinene viser noe mangelfull arbeidsdeling på området, og mye manuelle prosesser. Vi har ikke identifisert kontroller ved innleggelse av faste data, og heller ingen etterkontroll foruten testkjøring som foretas av samme person. Lønnskjøringen er sentralisert, og er avhengig av å få tilsendt eventuelle endringsmeldinger fra enhetene i forkant av lønnskjøring. Videre observerer vi at det i liten grad benyttes elektroniske skjema i prosessen, som medfører manuelle overføringer fra papir til lønssystem. Dette vurderes å øke risikoen for feil i lønnsberegning, utbetaling og bokføring.

Vi anbefaler at administrasjonen foretar en gjennomgang av rutinene på lønnsområdet og vurderer behov for ytterligere arbeidsdeling og kontroller på området.

Reiseregninger er også manuelle, og kommunen har ikke et ensartet reiseregningsskjema som benyttes. Vi anbefaler at det utarbeides et felles reiseregningsskjema som distribueres på kommunens internsider som de ansatte skal benytte seg av. Vi anbefaler at en ansatt i lønnsavdelingen skal være ansvarlig for vedlikehold av skjema.

Pensjonskostnader utgjør en stor andel av kommunens utgifter og balanse. Det foretas endringskontroller ved rapportering til pensjonsleverandør i løpet av året, men det foretas ingen bestandskontroll. Vi anbefaler at det minimum en gang i året foretas en fullstendig sammenstilling av opplysninger i pensjonskassene og lønnsystemet for å sikre at pensjonsgrunnlaget er fullstendig og korrekt.

AVSTEMMING AV INNBERETTET LØNN OG REGNSKAP

Vi har mottatt lovpålagt kontrolloppstilling (RF-1022) som er i samsvar med innberettet beløp for 2018. Kontrolloppstillingen (RF-1022) er en kontroll på at alt som er regnskapsført som lønn og andre innberetningspliktige ytelser også er innberettet. Det gjøres relativt mange manuelle føringer på lønnskontoer i regnskapet. Dette medfører at det er vanskelig å avstemme innberetning av lønn fra lønnsystemet mot bokførte beløp i regnskapet. Det er ikke dokumentert hva som utgjør forskjellen mellom regnskapsført beløp og innberettet beløp. Det er følgelig ikke dokumentert at de beløpene som er kostnadsført på lønnskontoer utover det som er innberettet ikke gjelder innberetningspliktige ytelser. Det medfører at vi ikke kan signere på kontrolloppstillingen (RF-1022) for 2018.

Vi anbefaler at regnskapsføringen innrettes slik at aktuelle lønnskontoer holdes adskilt fra andre transaksjoner. Ved oppsett av kontrolloppstillingen må avvikene mellom bokført beløp og innberettet beløp dokumenteres på en slik måte at det godtgjør at differansen ikke skal være innberettet.

Videre anbefaler vi at administrasjonen foretar en gjennomgang av naturalytelser i kommunen for å sikre at det rapporteres inn fullstendige ytelser til myndighetene.

REGNSKAPSMESSIG VURDERING AV BALANSEPOSTER – DOKUMENTASJON I HENHOLD TIL BOKFØRINGSLOVENS KRAV

Kommunen skal avlegge årsregnskap i henhold til forskrift om årsregnskap i kommuner og fylkeskommuner og bokføringsloven.

Det er også avgitt regnskapsstandarder for god kommunal regnskapsskikk (KRS) som gir rettleiding og krav til utvalgte regnskapsposter.

Bokføringsloven § 11 hjemler krav til dokumentasjon av alle vesentlige balanseposter. Dokumentasjonen skal underbygge at regnskapsforskriftens vurderingsregler er oppfylt. Vår vurdering er at dokumentasjonen i det vesentligste består av en spesifisering av regnskapspostene, mens dokumentasjonen av at vurderingsreglene i regnskapsforskriften er oppfylt er mangelfull. Videre opplever revisjonen at avstemmingsprosessen er fragmentert i kommunen, med manglende kvalitetskontroll.

Vi vil knytte noen kommentarer til de mest sentrale balansepostene nedenfor, og vi ber rådmannen sørge for at bokføringslovens krav til dokumentasjon av balanseposter blir oppfylt.

Anleggsmidler

I henhold til regnskapsforskriften § 8, 5.ledd, samt KRS nr. 9, skal anleggsmidler nedskrives når virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi. KRS nr. 9 er regnskapsstandard som gir veiledning til hvordan virkelig verdi skal beregnes og angir indikatorer på varig verdifall. Dette innebærer at dokumentasjonskravene som nevnt ovenfor må beskrive de vurderingene som er gjort i forhold til måling av eventuell nedskrivning av balanseført verdi.

Fysiske anleggsmidler som avskrives omfatter i hovedsak eiendom og anlegg. Vi har påsett avstemming av fysiske anleggsmidler mellom anleggskartotek og balanseregnskapet, og at

regnskapsforskriftens avskrivningsplan for de ulike gruppene av anleggsmidler er fulgt. Vi har etterspurt dokumentasjon av vurderingen i henhold til bokføringsloven og KRS nr. 9, og det er opplyst at det ikke er foretatt noen vurdering av eventuelle nedskrivningsbehov.

Vi har ikke grunn til å tro at det foreligger nedskrivningsbehov for noen av kommunens anleggsmidler, men vi anbefaler at det utarbeides dokumentasjon som underbygger disse vurderingene. Denne dokumentasjonen er en del av oppbevaringspliktig regnskapsmateriale.

Regnskapsposten anleggsmidler omfatter også finansielle anleggsmidler. Alle aksjeselskap er pliktig til å rapportere eieropplysninger til aksjonærregisteret. Dette danner grunnlag for aksjeoppgaver til eierne, og fungerer også som et bevis på gyldig eierskap. Kommunen har balanseført 4 eierposter i ulike aksjeselskap. Nord-Reker AS ble balanseført i 2018 da økonomiavdelingen selv avdekket at de var registrert i aksjonærregisteroppgaven for 2017. Formuesverdien ble benyttet som verdi, ikke faktisk kjøpspris da de ikke finner dokumentasjon på dette. Bokført beløp er kr 238.870 og er ført over kapitalkonto. Dette vurderes ikke å utgjøre en vesentlig feil for regnskapet i 2018, men indikerer at rutinene på området må forbedres. Videre er vi ikke fremlagt dokumentasjon på vurdering av eventuelle nedskrivningsbehov.

Etter vår vurdering er dokumentasjonskravene i bokføringsloven § 11 ikke oppfylt, og vi har derfor vurdert det nødvendig å ta forbehold knyttet til registrering og dokumentasjon.

Vi anbefaler at administrasjonen påser at kravene i bokføringsloven overholdes. Vi anbefaler økt bruk av standard avstemmingsmaler og skriftlige vurderinger tilknyttet vurderingsposter i balansen. Vi anbefaler videre at prosessen rundt årsavslutningen i større grad struktureres, samt at det vurderes å implementere kvalitetskontroll av avstemmingene for å sikre at kravene overholdes.

MVA-KOMPENSASJON

Vår gjennomgang av grunnlaget for MVA-kompensasjon for termin 3 til 5 i 2018 har avdekket feil som indikerer manglende gjennomgang av grunnlaget. Det foreligger attestasjons- og anvisningskontroller for hvert bilag hvorav MVA-kode er en del av kontrollen, men kontrollen er i stor grad desentralisert. Regelverket krever god innsikt på området, og vi vurderer at det er behov for ytterligere, rettede kontroller på grunnlaget foretatt av økonomiavdelingen.

Etter gjennomført interimsrevisjon anbefalte vi at kommunen implementerer rettede kontroller mot kompensasjonsgrunnlaget før det oversendes til revisors attestasjon. Herunder kontroll av foreldede bilag, arter vedrørende bevertning, fordelingsnøkler, utleie av ikke særskilt tilrettelagte boliger o.l. Dette har administrasjonen fulgt opp, og for termin 6 2018 og termin 1 2019 var det gjennomført slike kontroller.

Vi ba også om at administrasjonen sikrer rutiner for oversendelse av oppgaver for MVA-kompensasjon i god tid før terminfristene slik at vi får tilstrekkelig tid til å gjennomføre vår kontroll. Vi opplevde i starten av vår periode at grunnlaget for kompensasjonsoppgavene ble levert svært nært fristen. Vi har for termin 6 i 2018 og termin 1 i 2019 fått fremlagt grunnlagene i tilstrekkelig tid før fristen, og vi er godt fornøyd med den positive utviklingen.

MINIMUMSAVDRAG

Rødøy kommune benytter forenklet metode ved utregning av minimumsavdrag. Kommunen har ikke faktisk betalt hele det beregnede minimumsavdraget, kr 312.380 er ført som avdragsutgift i drift med motpost kortsiktig gjeld. Dette vurderes å være korrekt behandling jf. KRS nr. 3 punkt 3.3.2:

«Driftsregnskapet skal minst belastes med avdragsutgifter tilsvarende minimumsavdraget. Avdragsbestemmelsene i kommuneloven er knyttet til kommunens samlede lånegjeld etter kommuneloven § 50 nr. 1 og 2, og ikke til det enkelte lån. Avdrag tilsvarende minimumsavdraget skal regnskapsføres i driftsregnskapet uavhengig om det betales mer eller mindre enn planlagt for det enkelte lån.»

I en uttalelse fra KMD er det avklart at betaling av avdrag tilsvarende minimumsavdraget må foretas innen 31.12 i regnskapsåret minimumsavdraget gjelder for. Totalt er det kr 312.380 i for lite betalt avdrag i 2018.

Vi anbefaler at kommunen foretar etterregning av minimumsavdrag før årsslutt og påser at dette er betalt innen utgangen av året.

BUDSJETT

Etter kommuneloven § 46 punkt 3 skal årsbudsjettet være realistisk. Det skal fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret. Videre angir kommuneloven § 47 at endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for de inntekter og utgifter som årsbudsjettet bygger på skal varsles kommunestyret, som videre skal foreta nødvendige endringer i budsjettet. Det samme gjelder når kommunestyret på annen måte gjøres kjent med forhold som kan bety vesentlig svikt i inntektene eller en vesentlig økning i utgiftene i forhold til budsjettet.

Vi kan ikke se at investeringsregnskapet for 2018 tilfredsstillende kravene til realisme. Opprinnelig budsjett for investeringsutgifter er på kr 35.152.000, regulert budsjett er på kr 35.852.000, mens faktiske investeringsutgifter for 2018 er kr 8.101.810. Avvik på over 27 millioner burde vært regulert ned i løpet av året da det ble kjent at utgiftene ikke ville tilsvare budsjettert nivå. Driftsregnskapet er også avlagt med kun et fåtall budsjettjusteringer i løpet av 2018. Midler fra havbruksfondet er regulert som forventet, men det ble ikke vedtatt disponering av midlene. Ved behandling av årsregnskapet for 2017 blir det vedtatt å dekke inn merforbruket på kr 1.744.107 i 2018. Dette ble imidlertid ikke inntatt i budsjettet for 2018.

Vi ser at det i kommunens egen rapportering «I ROBEKs forgård» for 2017 fremkommer at kommunens egenvurdering er «over kritisk nivå» når det gjelder risikofaktor 6 – «Urealistisk budsjettering». Egenanalysen i årsmeldingen for 2018 viser at Risikofaktoren «Budsjetterte-faktiske driftsutgifter» er «På grensen».

Det er fattet vedtak i kommunestyret knyttet til budsjettering som ikke har blitt gjennomført i regnskapet. I sak 056/2018 fikk rådmannen fullmakt til å nedregulere investeringsbudsjettet i 2018 med inntil kr 19.836.950 for tidligere vedtatte investeringer som ikke er fullført eller ikke forventes å være fullført før årsslutt. Dette er ikke oppdatert i regulert budsjett. Budsjettavviket vurderer likevel å være av vesentlig størrelse justert for manglende nedregulering. I tillegg er ikke budsjettet regulert med avsetning til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk selv om dette ble vedtatt ved behandling av årsregnskapet for 2017.

Vi anbefaler at administrasjonen gjennomgår sin budsjetteringsprosess med hensyn til kravene i kommuneloven §§ 46 og 47, samt sikrer at alle vedtak fattet i kommunestyret blir effektivert i regnskapet.

Vi vil på bakgrunn av vesentlige avvik mellom regulert budsjett og regnskap ta forbehold vedrørende budsjettet i vår revisjonsberetning.

FINANSREGLEMENT

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning angir krav til at kommunen skal ha et reglement for finans- og gjeldsforvaltningen, og setter rammer for innholdet reglementet.

I kommunens reglement for finansforvaltning som gjelder fra 01.07.2010 (revidert november 2016) fremkommer det flere krav til rapportering og kontroll. Vi kan ikke se at det foreligger rapportering på finansforvaltningen i 2018 som tilfredsstillende kravene i kommunens reglement.

Videre fremkommer det blant annet krav til renterisiko som tilsier at kommunen maksimalt kan ta opp 75 % av kommunens lån til flytende rente, og maksimalt 75 % til fast rente. I note 7 Langsiktig gjeld

er det opplyst at 22 % av kommunens gjeld har fast rente, dvs. at 78 % av gjelden har flytende rentebetingelser. I noten vises det til at det står i økonomireglementet (finansreglementet) at kommunen skal tilstrebe å ha lavest mulig renteutgift, men også en viss grad av forutsigbarhet i forhold til renteutgiftene. Det vises til at flytende rente gjennomgående er lavere enn fastrente. Vi kan ikke se at dette har betydning for påpekt forhold da det ikke er i tråd med vedtatte, klare rammer i finansreglementet, punkt 9. Dette innebærer at kommunen er eksponert for rentøkninger i tiden som kommer i større grad enn det som vedtatt finansreglement tillater.

Vi anbefaler at kommunen tar en gjennomgang av kommunens overholdelse av finansreglementet, både når det gjelder fastsatte rammer og overholdelse, samt rapportering.

SELVKOST

Indirekte kostnader fremkommer ikke i kommunens regnskap på funksjonene for vann og avløp. Det er ikke mottatt dokumentasjon for de ulike tallene ført opp på indirekte kostnader som knytter seg til interntjenester (supportfunksjoner og tilleggsytelser). Det forventes å foreligge fordelingsnøkler til interntjenestene som på sin måte reflekterer selvkosttjenestene sin "bruk" av disse indirekte kostnadene. Disse har ikke blitt oversendt revisjonen.

Det er ingen bruk eller avsetning av fond knyttet til Vann og Avløp, noe som indikerer at kommunen ikke tar opp full kostnadsdekning på gebyrområdene. I 2018 ble det vedtatt å sette opp gebyrprisene med 20% for å øke kostnadsdekningen. Områdene går fortsatt med underskudd og dekkes inn av kommunens frie midler. Det er anbefalt å overholde generasjonsprinsippet der underskudd dekkes inn av brukeren over tid (5-årsperiode i veiledning selvkost), og der overskudd tilbakeføres til brukeren over tid. Det er dermed hensiktsmessig at underskudd/overskudd i ett år dekkes (eller tilbakeføres) brukerne 5 år etter dette oppstår. Dette bidrar til en viss fleksibilitet og stabile gebyrer samt at dagens brukere ikke blir subsidiert eller subsidierer fremtidige brukere. Revisjonen har ikke mottatt oversikt på hvordan vann og avløp har utviklet seg over tid. Vi har heller ikke mottatt svar på hvordan årets underskudd behandles regnskapsmessig og i selvkostberegningene. Kommunen må ha oversikt over underdekningen på områdene for å kunne vite hvor stor andel av underskudd som kan dekkes i fremtidige inntekter, uten at disse skal overføres til selvkostfond.

Kommunen har felles selvkostfond for vann- og avløp. Siden det er et rettslig skille mellom gebyrene for tjenestene skal gebyrinntekter gå med til å finansiere de respektive formålene. Det betyr at kommunen skal ha et selvkostfond for hver gebyrhjemmel. Vi kan ikke se at dette er tilfellet for vann og avløp.

Kommunen har tidligere ikke inkludert rapportering om selvkostområdet Renovasjon utover at tjenesten leveres av HAF IKS. Selv om kommunen har satt ut hele tjenesten til et selskap, skal kommunen opplyse om resultatet av selvkostområdet i note. Dette er inkludert i notene for 2018.

Vi anbefaler at administrasjonen tar overnevnte punkter til etterretning og påser at kommunen tilfredsstiller kravene i aktuelle forskrifter og veileder for selvkost utgift av KMD (H-3/14).

NOTER

KRS nr. 6 Noter og årsberetning er endelig standard fra og med regnskapsåret 2018. Standarden omhandler krav til noter i kommuneregnskapet og kommunens årsberetning.

Gjennomgang av opprinnelig notesett viser flere svakheter mot gjeldende standard og god kommunal regnskapsskikk. Det meste er korrigert i revisjonsprosessen, men det gjenstår fremdeles punkter som ikke vurderes å tilfredsstille kravene.

Punkt 3.1 punkt 1 angir at notene skal presenteres systematisk og bør inneholde en tekstdel som forklarer tallene. Så langt det er mulig skal det være krysshenvising mellom notene og de postene i regnskapet som blir spesifisert eller utdypet. Vi vurderer at det generelt er mangelfull tekstdel som forklarer tallene i notene. Krysshenvisinger er implementert fra 2018.

Forskriftsbestemte noter skal angis så lenge de ikke er aktuelle. Vi vurderer at det foreligger svakheter ved den forskriftsbestemte noten for pensjon. Vi kan ikke se at avlagt note tilfredsstiller kravene i regnskapsforskriften § 13 fullt ut. Det mangler blant annet beskrivelse av pensjonsordningen og benyttede forutsetninger. Videre er det svakheter i noten for selvkost som bør inngå etter god kommunal regnskapsskikk. Det er ikke oppført saldo på selvkostfond på vann og avløp i noten. Denne er kr 0, men bør opplyses.

Vi anbefaler at administrasjonen tar en gjennomgang av notene mot regelverket for å sikre at de overholder minimumskravene, samt ha større fokus på å bedre informasjonsverdien til regnskapet gjennom notene. Vi ser imidlertid en klar forbedring fra første versjon av notene for 2018 til endelig versjon. Vi vurderer likevel ikke at alle notene tilfredsstiller kravene i standarden og god kommunal regnskapsskikk.

REVISJONSBERETNING

På grunnlag av forholdene som nevnt over vil vi avgi revisjonsberetning med følgende forbehold:

- Forbehold om registrering og dokumentasjon
- Forbehold vedrørende budsjett på bakgrunn av vesentlige avvik mellom regulert budsjett og regnskap

Vi takker for samarbeidet så langt, og imøteser et svar på forholdene som er omtalt ovenfor innen 1. juni 2019.

Trondheim, 12. april 2019
Deloitte AS

Harald Halvorsen
statsautorisert revisor

Kopi: Rådmannen i Rødøy kommune

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Harald Halvorsen

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5993-4-2870557

IP: 217.173.xxx.xxx

2019-04-29 07:55:06Z

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er orginalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Revisjonsrapport 2018

Revisjonsrapport nr.1

Revisjonen tar her opp forhold som de har vurdert som vesentlig og som de derfor påpeker skriftlig. Svar er ønsket innen 01.06.2019.

Økonomiavdelingen v/Økonomisjef har følgende kommentarer:

Skriftelige rutiner

Revisjonen påpeker at kommunen i liten grad har skriftlige rutiner eks. utfakturering og lønnskjøring.

Vi har en mengde dokumentasjon for fremgangsmåte og bruk av dataprogram for både utfakturering og lønnsarbeidet m.v..

Ved å sette mer fokus på rutinebeskrivelse og systematisere disse, samt legge dem inn på dokumentene i fellesområde for økonomiavdelingen vil de være nyttig og tilgjengelig ved behov.

Alle rutiner og prosedyrer skal også legges inn i Kommuneforlagets kvalitetsportal som er vårt verktøy. [https://login.kf.no/kf-](https://login.kf.no/kf-cas/login?service=https%3A%2F%2Fkvalitet.kf.no%2Fkvalitetsstyring#/kvalitetshaandbok/)

[cas/login?service=https%3A%2F%2Fkvalitet.kf.no%2Fkvalitetsstyring#/kvalitetshaandbok/](https://login.kf.no/kf-cas/login?service=https%3A%2F%2Fkvalitet.kf.no%2Fkvalitetsstyring#/kvalitetshaandbok/)

Rutinebeskrivelsene må holdes oppdatert ved endringer i system eller praktisk utførelse.

Backupansvarlig for sentrale arbeidsoppgaver, ved eventuelt fravær, må angis.

Arbeidet må prioriteres å igangsettes straks.

Rutiner bank

Revisjonen anbefaler at administrasjonen implementerer rutiner med dobbel signering i bank for å øke arbeidsdeling på området.

Administrasjonen er enig i at det bør etableres en ordning med dobbel signering i bank. Alle 4 ved Økonomiavdelingen må da ha signeringsmulighet i angjeldende banker. Det må også vurderes om det kan være behov for at ytterligere ansatte utenfor økonomiavdelingen bør gis signeringsmulighet i bank slik at ikke utbetalinger stopper opp i ferietid o.l.

Tiltaket iverksettes straks ved at økonomisjef kontakter bank for å ordne det praktiske i denne forbindelse. Rutinebeskrivelse må utarbeides.

Rutiner lønn

Revisjonen anbefaler at administrasjonen foretar en gjennomgang av rutinene på lønnsområdet og vurderer behov for ytterligere arbeidsdeling og kontroller på området.

Administrasjonen erfarer at det kan være behov for en gjennomgang slik revisjonen foreslår. Gjennomgangen må skje i samarbeid med de som i utgangspunktet er involvert i lønnsarbeidet slik at man i fellesskap blir enig om bedre arbeidsdeling og kontroller for området.

Dette vil være en noe tidkrevende prosess, men iverksettes så snart som mulig.

Revisjonen anbefaler også at det utarbeides et felles reiseregningsskjema som distribueres på kommunens internsider som de ansatte kan benytte seg av.

Dette bør det ordnes snarest. Vi skal ta i bruk digital reiseregning i Agresso, under utprøving nå.

Revisjonen hevder at det foretas ingen bestandskontroll for hva som er registrert i lønnsystemet i forhold til hva som er korrekt registrering i pensjonsselskapene. De anbefaler at man gjør det minimum en gang i året.

Det stemmer ikke at man ikke foretar bestandskontroll. Det har vært brukt mye tid på nettopp dette arbeidet. I senere tid har det imidlertid vært en del utskiftning av personale ved Økonomiavdelingen og rutinene på bestandskontroll har kommet noe i bakgrunn. Vi arbeider nå med å produsere fil fra vårt lønnsystem som kan oversendes og kontrolleres mot pensjonsselskapenes opplysninger, utover det som skjer ved terminvis rapportering.

Avstemming av innberettet lønn og regnskap

Revisjonen anbefaler at det utarbeides dokumentasjon for vurderingene som gjøres av eventuelle nedskrivingsbehov av fysiske anleggsmidler.

Som revisor påpeker, er det angitt i regnskapsforskriften at anleggsmidler skal nedskrives når virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi. Dette har i liten grad vært gjennomført. En slik vurdering kan

ikke gjøres av Økonomiavdelingen alene, men av Teknisk etat, gjerne i samarbeid med Rådmann og eventuelt Økonomisjef.

Også finansielle anleggsmidler dvs eierposter i aksjeselskaper skal vurderes. Rådmann og Økonomisjef bør årlig foreta en slik gjennomgang. Vurderingene som foretas må dokumenteres skriftlig.

Det anbefales forøvrig at man benytter standard avstemningsmaler for balanseposter og kvalitetskontroll av avstemmingene for å sikre at kravene i bokføringsloven overholdes

Økonomisjef har hentet ned et avstemningsmaler fra Regnskap Norge sitt KS Komplet. Dette er et sett med maler som vil passe for de fleste balanseposter som også sikrer dokumentasjonskrav i bokføringsloven.

Vi har tatt disse i bruk i på

MVA komp

MVA ordinær

Skattetrekk

AGA

Det anbefales videre at prosessen rundt årsavslutning i større grad struktureres.

Det fremgår ikke klart hva revisjonen her mener, men det kan være behov for en gjennomgang i god tid før neste års regnskapsavslutning å produsere en rutinebeskrivelse for:

- Rekkefølgen, med tidspunktangivelse, for utførelse av arbeidsoppgavene
- Hvem gjør hva
- Hvilken dokumentasjon som må ligge til grunn
- Hvordan utføres

Mva-kompensasjon

Som revisjonen her skriver har vi innført rutiner med ytterligere kontroll av kompensasjonsgrunnlaget før oversendelse til revisjonen for attestasjon. Vi tilstreber også å oversende oppgavene i god tid før terminfristene slik at det blir tid for revisjonen til å gjennomføre kontroll. Det er imidlertid flere hensyn som må tas, f.eks. skal faktura i det lengste føres på rett periode, slik at vi kan ikke «stenge» en termin like etter siste dato i denne.

Minimumsavdraget

I følge kommuneloven skal kommunen beregne og betale såkalt minimumsavdrag. Dersom kommunen faktisk har betalt mindre avdrag gjennom året enn det beregnede minimumsavdraget, skal differansen også betales.

Revisor viser til en uttalelse fra KMD der det er avklart at betaling må foretas innen 31.12.

Ved økonomiavdelingen har minimumsavdraget tradisjonelt vært beregnet i forbindelse med avslutningen av årsregnskapet. Differansen har blitt faktisk betalt til bank når regnskapet er ferdig revidert. Dette pga det har ikke vært uvanlig med korrigeringer av beregnet minimumsavdrag pga korrigeringer av enkeltfaktorer ved beregningen (f.eks. årets avskrivninger).

Fra og med år 2019 vil man imidlertid beregne og betale minimumsavdraget innen 31.12.2019.

Budsjett

Som revisjonen beskriver, har Rådmannen allerede avklart dette punktet.

Det vil bli etablert rutiner som skal sikre at budsjettreguleringer gjennomføres av økonomiavdelingen i regnskapssystemet etter hvert kommunestyremøte.

Videre vil en vurdere budsjettregulering i forhold til pågående investeringsprosjekter en siste gang før årsslutt, dersom slikt justering er gjort tidligere på året i forbindelse med behandling av økonomiplan med investeringsbudsjett.

I dag vedtas en del investeringsprosjekter som benkeforslag, uten at tidsplan eller kalkyle er utarbeidet. Administrasjonen vil ha fokus på å få bedre periodisering av vedtatte investeringsprosjekter, og sikre at budsjettregulering gjennomføres når kalkyle er utarbeidet og vedtatt.

Finansreglement

Revisjonen påpeker at det i år 2018 ikke foreligger rapportering for finansforvaltning som tilfredsstillende kravene i kommunens reglement.

Administrasjonen vil forbedre rutinene i forhold til rapportering for finansforvaltning f.o.m. 1.kv.2019.

Det er videre angitt i reglementet at kommunen maksimalt kan ta opp 75% av lånemassen til flytende rente, mens man ved siste årsskifte faktisk hadde 78% med flytende rente. Dette innebærer at kommunen er eksponert for renteøkning i tiden som kommer i større grad enn det som vedtatt finansreglement tillater.

En del av nåværende lånemasse har ved låneopptak hatt bundet rente for et gitt tidsrom. Når angitt tidsrom er slutt går lånevilkåret automatisk over til flytende rente dersom kommunen ikke aktivt foretar seg noe. Av den grunn har man nå i overkant flytende rente.

Kommunen må rette seg etter eget vedtatt finansreglement. Det kan gjøres ved at man alternativt:

- Endrer finansreglementet med hensyn til prosentvis andel flytende/fastrente
- Neste låneopptak gjøres med fastrente
- Andel av eksisterende lån omgjøres til fastrente

Selvkost

Revisjonens anbefalinger vurderes av teknisk etat og rådmann.

Noter

Revisjonen mener at ikke alle notene tilfredsstiller kravene i standarden KRS nr 6 om noter og årsberetning. Konkret nevnes svakheter i note for selvkost og note for pensjon.

Standarden angir bl.a.:

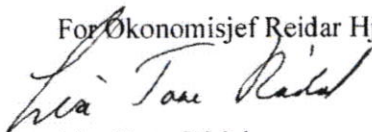
Notene skal presenteres systematisk og bør inneholde en tekstdel som forklarer tallene. Så langt det er praktisk mulig skal det være krysshenvising mellom notene og de postene i regnskapet som blir spesifisert eller utdypet. Ved utforming av notene skal det tas hensyn til det informasjonsbehov regnskapsbrukerne, herunder spesielt kommunestyret, vil ha.

Revisjonen mener at notene generelt har mangelfull tekstdel som forklarer tallene.

Administrasjonen vil forsøke å forbedre nevnte noter, samt tilhørende tekstdel, til neste års regnskapsavleggelse.

Vågaholmen 09.05.2019

For Økonomisjef Reidar Hjelmseth

Lise Tone Rådal

fagkonsulent

SAKSPROTOKOLL – KONTROLLUTVALGET I RØDØY

Saksbehandler: Lars Hansen

Saksgang

Kontrollutvalget i Rødøy   13.05.2019   10/19

10/19 Årsregnskap Rødøy kommune 2018 – uttalelse fra kontrollutvalget

Rådmann Kitt Grønningsæter møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Til kommunestyret i Rødøy:

Kontrollutvalgets uttalelse om Rødøy kommunes årsregnskap for 2018.

Kontrollutvalget har i møte 13. mai 2019 behandlet Rødøy kommunes årsregnskap for 2018.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 12. april 2019, og rådmannens årsberetning for 2018. I tillegg har rådmannen og revisor supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger

Kontrollutvalget tilrår at det foreliggende regnskap for 2018 godkjennes av kommunestyret.

Kontrollutvalget har merket seg at årsregnskapet for 2018 viser et mindreforbruk med kr 30 971 653. Utvalget har ingen merknader til foreslått avsetning til disposisjonsfond.

Ut over ovennevnte, og det som fremgår av saksfremlegget til kontrollutvalget i regnskapssaken og revisjonsberetningen av 12. april 2019, har kontrollutvalget ikke merknader til Rødøy kommunes årsregnskap for 2018.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Til kommunestyret i Rødøy:

Kontrollutvalgets uttalelse om Rødøy kommunes årsregnskap for 2018.

Kontrollutvalget har i møte 13. mai 2019 behandlet Rødøy kommunes årsregnskap for 2018.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 12. april 2019, og rådmannens årsberetning for 2018. I tillegg har rådmannen og revisor supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger

Kontrollutvalget tilrår at det foreliggende regnskap for 2018 godkjennes av kommunestyret.

Kontrollutvalget har merket seg at årsregnskapet for 2018 viser et mindreforbruk med kr 30 971 653. Utvalget har ingen merknader til foreslått avsetning til disposisjonsfond.

Ut over ovennevnte, og det som fremgår av saksfremlegget til kontrollutvalget i regnskapssaken og revisjonsberetningen av 12. april 2019, har kontrollutvalget ikke merknader til Rødøy kommunes årsregnskap for 2018.

Dato: 15. mai 2019

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Saksprotokoll sendt:
Kommunestyret,
Kopi til formannskapet